

HAZRETİ PEYGAMBERDE SEVGİ

*Ahmet Lütfi KAZANCI**

ÖZET

Rasulullah da mü'minler için sevgi konusunda bir örnek vardır. Onda Allah'ın razı olmadığı bir sıfat bulunmaz. Onun sevgisi ölçülüdür. Onu iradesizce bir iş yaparken, ya da meşru olmayan bir sözü söylerken göremeyiz. Biz, Peygamber Allah'ın sevmediği insanı sevmez, Allah'ın sevdiğine de buğz etmez diye inanıyoruz.

Bir kısım insanlar Hz. Peygamber'de, bütün insanları kucaklayan geniş bir sevgi vardır. Kendisine zulmetseler hatta savaşsalar da düşmanlarına bile beddua ve lanet etmemiştir diye iddia ederler. Çünkü o, alemlere rahmet olarak gönderildi, derler.

Biz bu iddiayı doğru bulmuyoruz, yanlış olduğuna inanıyoruz. Çünkü Kur'an Allah'ın; kafirleri, zalimleri, hainleri... sevmediğini haber veriyor. O halde değerli Peygamberin; Allah'ın sevmediği hatta buğzettiği, lanet ettiği kimseleri sevmesi nasıl mümkün olur?

Hz. Peygamberin sevgisi sıfatlarla ilgilidir. O; imanı, adaleti, bağışlamayı, doğruluğu, utanmayı... sever, bu sıfatları taşıyanları sever. Küfrü, hıyaneti, yalanı, zulmü... ve bu sıfatları taşıyanları sevmez.

Zenginlik ya da fakirlik; yüz güzelliği ya da çirkinliği Hz. Peygamber'in bir insanı sevmesine sebep değildir. Gerçekte onun sevgisine ya da hoşlanmayışına iyi ve kötü sıfatlar sebep teşkil ederler.

* Doç. Dr.; U.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

SUMMARY

The Term Love in Prophet (P.B.U.H.)

Our Prophet's love is well balanced and suited to Good's will. His love will be determined by the framework set out by the Qur'an, because his morality is the Qur'an itself. His love is not the kind of love that causes him to lose his will and sense of justice.

Peygamber Efendimiz Yüce Mevla'nın müstesna olarak yarattığı, terbiye ettiği bir insandır. Yarattığı itibariyle güzel, ahlaki yönüyle güzeldir. Yüce Rabbimiz onu, alemlere rahmet olmak üzere göndermiştir. Varlığını merhamet ve mahabbetle yağurmuştur. O bir sevgi pınarıdır, sevgi menbaıdır. Ancak bu sevgi, meşru olan, Allah rızasının yön verdiği bir sevgidir. O, her hususta olduğu gibi, sevgi hususunda da en güzel, en mutedil örnektir.

Kur'an'da Yüce Rabbimizin "mahabbet - Meveddet" sıfatı, defalarca ve çeşitli şekillerde dile getirilir. Kendi zatı hakkında "O, pek merhametlidir. Sevgiye layık olan kullarını sevendir" buyurur¹.

Peygamber Efendimiz "Halifetullah" olarak her hususta olduğu gibi mahabbet hususunda da Cenab-ı Hakkın sıfatlarının en kamil manada mazhar ve tecelligahı olmuştur. Onda Cenabı Hakkın sevmediği, razı olmadığı bir sıfat, hal ve davranış bulunamaz.

1- Peygamber Efendimiz, kemal derecesine ulaşan iman sahibini anlatırken "Allah için seven, Allah için buğzeden, Allah için veren, Allah için vermeyip men eden" insanı örnek olarak verir². Bu insanın hayatı, Allah rızası ile çerçeve içine alınmıştır. Hedefi Allah rızasıdır. Mutluluğu daima Allah rızasında aramaktadır. Ona göre bedbahtlık bu çerçevenin dışında kalmak ve bu hedeften ayrı bir hedefe yönelmektir. Bu insanın kalbinde Yüce Mevlaya ait derin bir sevgi vardır. Hiçbir sevgi, bu sevgiden üstün olmadığı gibi, bu sevgiye zıt bir doğrultuda da olamaz. Bu sevgiye sahip olan insan; Allah'ın sevdiği insanı, ameli, ahlaki ve sıfatı sever. Onun sevmediği hiçbir varlığı, ameli, ahlaki ve sıfatı sevmez. Sanki Hz. Peygamber bu mübarek sözleriyle evvela kendi şahsını anlatmak istemiştir. Onda olan sevgiyi bu manada anlamak gerekir.

2- İnsan başıboş yaratılmadığı gibi³, insanın gönlünü doldurması gerekli olan sevgi de ölçülü ve dengeli olacak, bir başka anlatıyla Allah Taala'dan vize

1 Hud suresi, ayet: 90.

2 Ebu Davud, Sünne: 15.

3 Kıyame Suresi, ayet: 36.

almayan bir sevgi, mü'minin kalbinde yer tutmayacaktır. Herhangi bir mü'min için bile geçerli olan bu özellik, Rasullullah (S.A.V.) için en özel manasıyla geçerli olacaktır. Ondaki sevgi de, nefret de meşru olan, makbul ve makul olan ölçüdedir. Onda, sahibinin iradesini elinden alan, insanı kontrolsüz hale getiren, avare avare dolaştıran, ölçüsüz sözler sarfettiren bir sevgiyi göremediğimiz gibi, adalet ölçülerini çiğneten bir nefreti de göremeyiz.

3- Hz. Peygamber'deki sevgi, şefkat, merhamet gibi birbiriyle yakından ilgili özellikler düşünülürken, yukarıda işaret edilen hadisin çizdiği çerçeve daima gözönünde bulundurulmalıdır. Hz. Peygamber'in Allah için sevmesi ne derece tabii ve önemli ise, Allah için buğzetmesi de o derece tabii ve önemlidir. Bu duyguların müsbet ciheti ne kadar doğru ve gerçekse menfi ciheti de o kadar doğru ve gerçektir. Bu sebeple Hz. Peygamberi anlatırken onun şefkat ve merhametinin yanında şiddet ve salabeti, sevgisinin yanında nefret ve adaveti, duasının yanında beddua ve laneti de bahis konusu edilmelidir. Aksi takdirde bu anlatış, gerçeklere uygun olmakla birlikte eksik bir anlatış olacaktır. Normal bir insanın özelliklerini taşıyan bir "İNSAN PEYGAMBER" den çok, sadece müsbet yönleri ve vasıfları bulunan bir "MELEK PEYGAMBER" tanıtılmış olacaktır. Halbuki biz Hz. Peygamberin "ben bir insanım. Normal bir insan gibi hoşnud ve memnun olurum, yine normal bir insan gibi kızar ve sinirlenirim" buyurduğunu biliyoruz⁴. Kur'an-ı Kerim'de yer yer onun, bir insan olduğunun hatırlatıldığı unutulmamalıdır.

Rasullullah Efendimizin, Uhud harbinde uğradığı saldırılar sonucu dışı kırılmış, yüzü kana boyanmıştır. Bu durumda kendisine, "müşriklere beddua etmesi" hatırlatılmış, Efendimiz ise "ben lanetçi olarak gönderilmedim. Davetçi ve rahmet müjdecisi olarak gönderildim" cevabını vermiş, daha sonra "Allahım, kavmime hidayet ver. Onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar" şeklinde dua etmiştir. Bu rivayet, Kâdî İyaz'ın (544/1149) "eş-Şifa bi ta'rifi Hukuki'l-Mustafa" isimli eserinde kaynak belirtilmeden nakledilir⁵.

Buharinin naklettiğine göre ise Peygamberimiz Uhud günü yaralandığı zaman "Peygamberinin yüzünü kana bulayan bir kavme Allahın gazabı şiddetlenmiştir" buyurmuştur⁶. İbn Hişam ve Müslimin rivayetlerinde ise Efendimizin, "Peygamberinin dişini kıran ve yüzünü kana bulayan bir kavim nasıl felah bulur?" buyurduğu nakledilir⁷.

Olayların gelişmesiyle birlikte Hz. Peygamberin Hem Kâdî İyaz tarafından, hem de diğerleri tarafından nakledilen sözleri söylediğini kabul edebiliriz. Hatta

4 Müslim, Birr 95, IV/2010.

5 Kâdî İyaz, eş-Şifa bi ta'rifi Hukuki'l-Mustafa, Kahire 1977, I/137.

6 Buhari, Meğazi 24, V/37.

7 İbn Hişam, III/84; Müslim, Cihad 37, III/1417.

muharebe boyunca bu konu ile ilgili olarak söylenen daha başka sözler de olabilir. Nakledenler unutmıştır ya da bu sözleri duyanlardan bir kısmı muharebede şehid olmuşlardır. Sağ kalsalar, anlatacakları bir kısım değişik hatıralar bulunabilecekti. Ancak Buhari, Müslim ve İbn Hişam; Kâdî İyaz'dan daha evvel yaşamış ve daha güvenilir kaynakları bırakmış olmalarına rağmen özellikle son yıllarda sadece Kâdî İyaz'ın naklettiği söze yer verilmekte, diğerleri ihmal edilmektedir.

Bu yolu tutarak, "Hz. Peygamber, düşmanlarına bile beddua etmemiştir" prensibini yerleştirmeye çalışanlar, Hz. Peygamberi olduğu gibi tanıtmış olmaktan çok, hayal ettikleri bir peygamberi tanıtmış oluyorlar. Ya da Hz. Peygamberi bu şekliyle tanıtmış olmanın, bugünün şartları altında daha doğru bir yol olacağı kanaatini taşımaktadırlar⁸.

Ancak Rasulullah Efendimizi, bugünün anlayışına göre bir türlü, yarının anlayışına göre bir başka türlü tanıtmış olmanın faydası kadar zararı da gözönünde bulundurulmalıdır. Onu olduğu gibi tanıtmamanın faydasını kavrayamıyorsak, öncelikle kusuru kendi anlayışımızda aramalıyız. Çünkü o sadece bizim değil, bütün insanlığın, bütün zamanların Peygamberidir.

4- Hz. Peygamberin asıl görevi Allah'ın dinini insanlara tebliğ etmek ve hidayet yolunu göstermektir. O Allah'ın nimetlerinin müjdecisi (Beşir) olduğu kadar, azabının habercisi (nezir) durumundadır. O alemlere rahmet olmak üzere gönderilmiştir. Ancak onun bu özelliğinin rahmete layık ve ehil olmayanlara bir fayda vermeyeceği gibi, sevgisi de ancak bu sevgiye layık olanlara yöneliktir. Yani Allah'ın sevmediği bir insanı Rasulullah'ın sevmesi düşünülemez. Allah'a karşı hudud yarışına çıkanları olgun mü'minlerin bile sevmeyeceği Kur'an'da açık açık anlatılırken, Müttekiler İmamı Peygamberimizin bu gibilere sevgi duymasından bahsedemeyiz⁹.

5- Rasulullah Efendimiz kıldığı namazların her rek'atında "gazaba uğrayanların ve dalalete düşenlerin yollarına düşmekten muhafaza" buyurması için Cenabı Mevlaya yalvarırken, bu kişileri sevmesi nasıl düşünülebilir? Efendimiz; Ebu Cehlin, Ebu Leheb'in, Utbe b. Rebia'nın, Velid b. Muğire'nin... iman etmelerini pek arzu etmiştir. Onların hidayet yolunu tercih etmeleri için pek çok gayret göstermiştir. Ancak Efendimiz de bir Ebu Cehil... sevgisinden bahsetme imkanına sahip değiliz.

8 - Kâdî İyaz, büyük ihtimalle olayı karıştırmıştır. Huneyn ganimeti taksim edilirken, bedevilerin sorumsuzca davranışları ve Peygamberimizi aşırı şekilde rahatsız etmeleri sonucu söylenen bir söz vardır. Peygamber Efendimiz bu durumda "Sanki ben, kavmi tarafından dövülüp, yüzü kanatılan bir peygamberi görür gibiyim ki o, eliyle yüzündeki kanı silerken "Allahım, kavmimi başışla. Onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar" diyor, buyurmuştur (Bak.: Buhari, Enbiya 54, IV/151; İbn Hacer, Fethulbari, VI/378).

9 - Mücadele süresi, ayet: 22.

Kur'an-ı Kerim, "Allah zalimleri sevmez" buyurur. Kafirlerin, müfsitlerin, hainlerin, kendini beğenmişlerin, haddi aşanların, şımarıkların... Allah Teala tarafından sevilmediğini biz yine Kur'an'dan öğreniyoruz. Yine Kur'an ayetlerinde "Allah'ın eli bağlıdır" diyen yahudilere¹⁰, Allah'a ve Rasulüne eziyet vermeye çıkanlara¹¹ Allah'ın lanet ettiği belirtilmektedir. Misalleri çoğaltmak mümkündür. Hal böyle iken Rasulullah Efendimizin, bu ayetleri tebliğ ettikten sonra "Ama ben yine de onları seviyorum" demesini bekleyemeyiz. Kaldı ki hayatının son dakikalarında, peygamberlerinin kabirlerini mescide çevirmeleri yani "Uzeyr, Allah'ın oğludur" diyerek onu ilah durumuna getirmeleri sebebiyle Efendimizin, yahudilere lanet ettiğini de bilmekteyiz¹². Bi'r-i Meûne, Reci' olaylarında, arkadaşlarına ihanet ederek öldüren Lihyan, Ri'l, Zekvan, Usayye kabilelerine, sabah namazlarının ikinci rek'atında Efendimizin beddua ettiği, hem de bu bedduanın bir ay müddetle devam ettiği hadis kitaplarında yer almıştır¹³. Mekke müşriklerinin Peygamberimiz namaz kılarken omuzuna deve işkembe bıraktıklarında da böyle bir durum görüyoruz. Sevgili kızı Fatıma gelipte işkembeyi üzerinden atmasından sonra namazını tamamlayan Efendimiz ayağa kalkarak, "Allahım Kureysi sana havale ediyorum" diye üç defa niyaz ettikten sonra başta Ebu Cehil olmak üzere yedi kişinin isimlerini saymıştır¹⁴. İran Şahı tarafından mektubunun parçalandığını öğrendiğinde de, Kisra'nın saltanatının paramparça olması için dua etmiştir¹⁵. Konuyu biraz daha güncelleştirirsek, Bosna Hersek'te yapılan bunca vahşet ortada iken "Rasulullah hayatta olsaydı bunları severdi" diyemeyiz.

6- Şunu da ilave etmeye mecburuz: Rasulullah Efendimiz de rahmet, şefkât, mahabbet... gibi müsbet sıfatlar hayatının her safhasında görülecek derecede asli ve zati sıfatlardır. Şiddet, nefret ve benzeri olanlar ise arizidir. Nitekim dünya yuvarlaktır deriz. Ancak kilometrelerce uzanan düzlükler, dağlar, dereler, vadiler... de yine dünyamızın dört bir yanında yer alır. Fakat bunlar, bu alemin yuvarlaklığını değiştirecek mahiyette değildir.

7- Rasulullah Efendimizdeki sevginin mihveri Allah sevgisi olarak bilinmelidir. Bir niyazı şöyledir: "Allahım, zat-ı ahadiyyetine olan mahabbeti bana, kendi canımdan, aile efradımdan ve soğuk sudan daha sevimli kıl"¹⁶. Efendimiz bir başka münacaatında ise şöyle buyurur: "Allahım, sana olan

10 Maide suresi, ayet: 64.

11 Ahzab suresi, ayet: 57.

12 Buhari, salat 48, I/110.

13 Buhari, Vitr 7, II/14.

14 Buhari, salat 109, I/132; Müslim Cihad 108, IV/1419.

15 Buhari, ilim 7, I/24.

16 Tirmizi, Daavat 72, V/522.

sevgimiz sebebiyle seni sevenleri seviyoruz. Sana muhalefet edeni de, sana olan bağlılığımız sebebiyle düşman biliyoruz"¹⁷.

Kur'an'da Allah Taalanın tevbe edenleri, tertemiz olanları, sabredenleri, Allah'a karşı saygı duyan müttakileri, metevakkil olanları, adaleti icra edenleri, kendi yolunda birbirine kenetlenmişcesine saf halinde durup düşmanla çarpışanları... sevdiği nakledilir. Bu insanların, Rasulullah Efendimiz tarafından da sevildiklerinde şüphe edilmemelidir. Kur'an ahkâmını en iyi bilen ve Kur'an ahlakını en mükemmel şekliyle yaşayan¹⁸ Efendimiz, elbet Yüce Mevlanın sevdiklerine karşı derin bir muhabbet duyacaktır.

8- Rasulullah Efendimiz sevgi konusunda mü'minlere emrettiklerini aynen kendi de yapmıştır. O, mü'minlere "Sizden biri kendi şahsı için sevdiği ve arzu ettiğini mü'min kardeşi için de sevip arzu etmedikçe gerçek mü'min olamaz" buyurur¹⁹. Hayatın her safhasında, her meslek ve mevkideki insan için vazgeçilmesi caiz olmayan, ama en çok ihmal edilen bu ahlaki prensip, kardeşçe yaşamının, karşılıklı mahabbet ve merhamete dayalı olan mutlu bir cemiyet nizamı kurmanın yolunu gösterir. Bu konuda Ebu Zerr'in tatlı bir hatırası şöyledir: "Ey Eba Zerr, seni zaif tabiatlı bir insan olarak görüyorum. Ben, kendi şahsım için neyi arzu edersem, senin için de onu arzu ederim. Sakın iki kişiye de olsa emir olma ve asla yetim malına bakma işini üzerine alma"²⁰ demiştir. Diğer mü'minler hakkında da aynı duyguları taşıdığına şüphe edilmemelidir.

Efendimiz, "Sizden biri, bir başkasını sevdiğinde bu sevgisinden onu haberdar etsin" buyurur²¹. Huzurunda bir şahsı sevdiğini söyleyen adama, "kendisini sevdiğini ona haber verdin mi? diye sorar. Hayır cevabını alması üzerine, gidip haber vermesini emreder.

Rasulullah Efendimizin bu durumda olduğu Kur'an ayetleriyle sabittir. Tevbe suresinin son iki ayetinde bu durum açıkça belirtilir: "Sizin meşakkate düşmeniz ona pek ağır gelir. O size pek düşkündür, mü'minlere karşı pek şefkatli ve merhametlidir"²² buyurulur.

Bir gün Muaz b. Cebel'in elinden tutarak "Ey Muaz, vallahi ben seni severim. Kıldığın namazların ardından, Allahım, seni zikretmek, sana şükretmek, sana güzelce ibadet etmek üzere bana yardımcı ol, diye dua etmeyi sakın ihmal etmesin"²³ buyurur.

17 Tirmizi, Daavat 30, V/483.

18 Müslim, salatülmüsafrin 139, I/512.

19 Buhari, İman 7, I/9.

20 Müslim, İmare 17, III/1458.

21 Ebu Davud, Edeb 113, IV/152.

22 Tevbe suresi, ayet: 128.

23 Ebu Davud, Vitr 26, II/115.

Uhud harbinde ağır şekilde yaralanan Ziyade b. Seken, Rasulullah Efendimizin yanına getirilir. Efendimiz, Ziyade'nin başını kendi elleriyle tutar, dizinin üzerine kor. Ziyade son nefeslerini, alemlere rahmet olarak gönderilen sevgilinin gül yüzüne baka baka verir. Aynı anda gözleri bir rahmet ve mahabbet pınarı olan Efendimiz de onun gözlerine bakmaktadır²⁴.

Yine Uhud muharebesinin bir başka hatırası, Hz. Peygamberin, Sa'd b. Rebii aratmasıdır. Yüzünden akan kanın durdurulmasına çalışılırken Ensar grubunun bu mert insanının aranılmasını, selamının ulaştırılmasını ve "Rasulullah senin, ne halde olduğunu, nasıl olduğunu öğrenmek istiyor" denilmesini emreder²⁵. Şehid amcası Hamza'nın cesedi karşısında bol bol gözyaşı döktüğü, Mute muharebesinde çarpışan Zeyd b. Harise'nin, Cafer b. Ebi Talibin, Abdullah b. Revaha'nın şehid olduklarını gözyaşları dökerek haber verir²⁶. Hayberin fethinin tamamlandığı günde Cafer b. Ebi Talib'in gelmesi üzerine "Hayberin fethine mi, Caferin gelişine mi daha çok sevdiğimi bilmiyorum" derken ona karşı duyduğu derin sevgiyi dile getirmiş olur²⁷.

Bazen suyu içerken dudaklarını, bardağın öyle bir yerine kor ki, Hz. Aişe de oradan içmiştir. Bir et parçasını Hz. Aişe'nin elinden alır, onun ısırıldığı yerden ısırarak yer. Vefatına yakın günlerde hastalandığı zaman Hz. Aişe'nin nöbetinin geleceği günü özellikle bekler. Tebuk'a giderken binek veremediği insanların bu seferden geri kalacaklarından dolayı duyduğu üzüntüyü "onlardan ayrı kalmak beni mahzun ediyor" diyerek dile getirir²⁸.

9- Hiç unutulmaması gerekli olan cihet, Rasulullah Efendimizin sevgisine yön veren de, bu sevginin çokluğuna tesir eden de daima Allah rızasıdır. Zatü's-selasil gazasının muzaffer komutanı, henüz birkaç ay evvel iman etmiş olan Amr b. As'dır. Hz. Ebu Bekir ve Ömer gibi büyükler, Amr'ın komuta ettiği askeri birliğe birer nefer olarak katılmışlardır. Bu seferde Amr'ın komutan yapılışındaki sebep, gidilen cihetleri iyi bilmesi ve ayrıca iyi bir komutan olmasıdır. Amr, islamın ilk günlerinden beri türlü fedakârlıklarla samimi birer müslüman olduklarını ispatlamış bulunan pek çok insanın kendi emrine verilmiş olmasını gözönünde bulundurarak Peygamber Efendimize en çok kimi sevdiğini sormuştur. Beklediği cevap kendince hazırdır "elbet seni severim, bunu anlamış olman gerekirdi" şeklindedir. Ancak Hz. peygamber hiç tereddüt etmeden "Aişeyi severim" demiştir. Amr bu defa erkeklerden kimi sevdiğini sormuş, "Aişe'nin

24 İbn Hişam, III/86.

25 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-nihaye, IV/39.

26 İbn Kesir, el-Bidaye, IV/256.

27 İbn Kesir, el-Bidaye, IV/245.

28 Buhari, Cihad 119, IV/11.

babasını" cevabını almış, daha sonra Ömer'in sevildiğini öğrenmiş, daha sonra kimleri sevdiğini sordukça Hz. Peygamber hiç düşünmeden sevdiği insanları birer birer haber vermiştir. Amr, en sona bırakılacağı korkusuyla sormaktan vazgeçmiştir²⁹.

Bu olay Hz. Rasulün, her konuda olduğu gibi sevgi konusunda da kararlı olduğunu göstermektedir. Amr'ın, Hz. Ebu Bekir ve Ömer'den sonraki sırayı haber vermemesi bizim adımıza üzücüdür. Hatta ilk sorudan sonra "ben erkeklerden en çok kimi sevdiğini soruyorum" demesi de öyledir. Keşke bu konuda alacağı cevapları -kendini ilgilendirdiği kadarıyla değil- ilerisini de düşünerek tafsilatlı olarak bildirseydi. O zaman Rasulullah'ın sevgililerinden meydana gelen mutlu insanların oluşturduğu zinciri daha iyi öğrenmiş olacaktık.

Hz. Peygamberin "erkeklerden kimi seviyorsun?" sorusu karşısında, Ebu Bekir'i demeyipte "Aişe'nin babasını" demesi, bu değerli hanıma karşı duyulan sevginin bir başka ifadesi olmalıdır.

Ancak Hz. Aişe'ye duyulan sevgi, onun güzelliğine ya da Hz. Ebu Bekir'in kızı olmasına bağlanmamalıdır. Böyle olsa "Aişe'nin babasını" yerine "Ebu Bekir'in kızını" şekliyle cevaplardı. Güzellik konusuna gelince; biz, zevcatı tâhirat arasında Hz. Aişe'den daha güzellerin bulunduğunu biliyoruz. Mesela Hz. Safiyye'nin çok güzel bir hanım olduğunu inkar edemeyiz³⁰. Hz. Cüveyriye'nin, Hz. Aişe'yi kıskandıracak derecede güzel olduğunu yine Hz. Aişe'den öğreniyoruz³¹. Soy itibarıyla Hz. Zeyneb b. Cahş diğerlerinden daha yakındır ve Peygamberimizin halası Ümeyme'nin kızıdır. Halbuki Hz. Aişe ile Peygamberimiz arasında soy bağı yoktur. Ayrıca Hz. Aişe işbilir, gün görmüş, hayatı acı ve tatlı yönleriyle tecrübe etmiş bir hanım da değildir. Çünkü yine Hz. Aişe'yi kıskandıracak hatta feveran ettirip yemek tabağını yere vurduracak derecede güzel yemek yapmasını beceren Hz. Zeynebler ve Hz. Safiyyeler vardır. Habeşistan hayatını gören, çekmedik çile bırakmayan Ümmü Seleme ve Ümmü Habibeler vardır. Yine zevcatı tahirat arasında birer kabile reisinin kızı -bugünkü tabirle prenses- durumunda bulunan Hz. Ümmü Habibe, Hz. Cüveyriye ve Hz. Safiyye bulunmaktadır. Bütün bu konularda Hz. Aişe, diğer hanımlarla yarış edebilecek durumda değildir. O halde biz, Rasulullahın ona duyduğu sevgiyi daha başka sebeplere dayandırmalıyız. Bize göre bu sevgi onun parlak zekasına, kitabullahı daha derinden kavramasına yöneliktir. Son günlerini onun odasında geçirme isteği de, pek önemi olan bugünlerin hatıralarının daha güçlü hafızalara emanet edilmesi gibi bir düşünceye bağlı olabilir. Nitekim Rasulullah Efen-

29 Müslim, Fezailü's-sahabe 8, IV/1856.

30 Buhari, Cihad 74, IV/224.

31 İbn Kesir, el-Bidaye, IV/159.

dimizin mirası gelecek nesillere aktarılırken Hz. Aişe'nin üstünlüğü gün gibi açığa çıkmıştır. Dokuz yıla yakın beraberliğin meyvelerini binlerce aziz hatıra olarak nakletmiştir. Öyle ki zevcat-ı tahiratın hepsinin naklettiği hadis toplamı, Hz. Aişe'nin naklettiklerinin yarısına bile ulaşmamıştır.

10- Rasulullahın akrabası olmakla onun özel sevgisine mazhar olmak arasında doğru bir orantının bulunduğunu söyleyemeyiz. Yani Rasulullaha soy bakımından yakın olmak, özel bir sevgi bağına da beraberinde getirir, diyemeyiz. Mesela Efendimizin devrinde yaşayıpta cehennemlik olduğu ismen belirlenen tek insan, amcası Ebu Leheb'dir. Ayrıca Hz. Peygamberin şöyle buyurduğunu da biliyoruz. "(Akrabamdan olan) filan aile³² benim dostlarım ve sevgililerim değildir. Benim dostlarım ancak Allah'dır, salih mü'minlerdir. Onlara gelince ben sadece arada bulunan akrabalığı devam ettiriyorum³³.

Hz. Peygamberin bu mübarek sözü ile şu ayetler arasında sıkı bir uygunluk vardır. "Sizin dostunuz ancak Allah'dır, peygamberidir, namazı kılan, zekatı veren ve rüku eden insanlardır"³⁴. "Ey iman edenler, sizden önce kendilerine kitap verilip de sizin dininizi oyun ve eğlence edinenleri ve kafirleri kendinize dost edinmeyin. Gerçekten iman etmişseniz Allah'a karşı saygılı olun"³⁵.

11- Hz. Peygamberin bir insanı sevmesinde o insanın mevki, makam ve servet sahibi olması bir önem arzetmez. Zengin veya fakir, bir kabile reisi veya köle olabilir. Renginin siyah veya beyaz olması durumu değiştirmez. Nitekim Zeyd b. Harise, Rasulullah Efendimizin en çok sevdiği insanlar arasında yer alır. Halbuki azadlı bir köledir. Onun oğlu Üsame simsiyah renkli bir delikanlıdır. Ama ashab arasında "Hıbbü Rasulillah" yani Rasulullahın sevgilisi olarak tanınmaktadır. Bu iki insan hakkında Peygamber Efendimizin "Zeyd bana insanların en sevgililerinden idi. Bu Üsame ise Zeydden sonra bana insanların en sevgililerindendir"³⁶ dediğini biliyoruz. Bu arada Zeyd'in hanımı ve Üsame'nin annesi Ümmü Eymen hakkında "Cennetlik bir hanımla evlenmek isteyen Ümmü Eymenle evlensin" dediği³⁷, "Ümmü Eymen annemden sonra annemdir" buyurduğu³⁸ nakledilir. Ümmü Eymen de siyah tenli bir cariyedir, babasının ve annesinin kendisine yâdigâridir.

32 Ravi bu ailenin ismini unutmuş veya kasden vermemiştir.

33 Buhari, Edeb 14, VII/73; Müslim, İman 366, I/197.

34 Maide suresi, ayet: 55.

35 Maide suresi, ayet: 57.

36 Buhari, Fezaili ashab 17, IV/213.

37 İbn Hacer, el-İsabe, IV/432.

38 İbn Hacer, el-İsabe IV/432.

"Rabbim bana dört kişiyi sevmemi emretti ve kendisinin de onları sevdiğini bildirdi"³⁹ buyurarak ashabın dikkatini çektikten sonra dört fakir insanın isimlerini saymıştır. Bunlar Ali b. Ebi Talib, Ebu Zerr, Selman Farisi ve Mikdad b. Amr el-Esveddir. Son iki şahıs, ömürlerinin bir nice yılını kölelikle geçirmiş insanlardır.

Mekke fethedilip Ka'be anahtarı Peygamberimizin eline verildiği zaman yanına alıp içeri girdiği üç insanın biri, Ka'be hizmetlerini yürüten Osman b. Talha'dır. Diğer ikisi ise kömür gibi siyah iki sevgilidir: Bilal b. Ebi Rebah ve Üsame b. Zeyd⁴⁰.

Hz. Peygamberin özel yardımıyla kölelikten kurtulan Selman Farisi, muhacir ve Ensar grubunun topluca bulunduğu bir yerde "Selman bizdendir, bizim ehl-i beytimizdendir" diyerek taltif edilmiştir⁴¹.

Huneyn ganimeti dağıtımında bir kısım insanların kalplerini İslama ısındırmak amacıyla yüzer develik bahşış verilirken diğer bir kısım müslümanlara pek az bir şey verilir. Pek fakir ve pek samimi bir müslüman olan Cuayl de az nasib alanlardandır. Sa'd b. Ebi Vakkas, çok iyi bildiği bu insanın mahrum bırakılmasına razı olamaz, defalarca Hz. Peygambere müracaat eder ve neticede şu cevabı alır: "Benimle mücadele mi ediyorsun ey Sa'd... Muhammedin ruhunu elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki Cuayl, yeryüzü dolusu Akra' ve Uyeyne'den hayırlıdır. Ama ben onların kalplerini İslama ısındırayım diye, Allah onları yüzleri üzerine cehenneme sokmasın diye böyle yapıyorum, Cuayli ise, İslama karşı kalbinde bulunan samimi duygularıyla bırakıyorum".

Kısa boylu, çirkin yüzlü fakat temiz kalpli ve pek fakir bir insan olan Cuayl hakkında Rasulullah'ın verdiği bilgi budur⁴².

Hayber muhasarası devam ederken Hz. Peygamber "yarın sancağı bir kişiye vereceğim ki o Allah'ı ve Rasulünü seviyor, Allah ve Rasulü de onu seviyor" buyurur. Herkesin can attığı bu görev, Ali b. Ebi Talib'e verilir⁴³.

12- Medine'yi mü'minlere bir iman yurdu, bir mahabbet yuvası olarak hazırlayan ve Kur'an'da "Ensar" lakabıyla tanıtılan insanlara karşı Peygamberimizin derin bir sevgisi vardır. Medine'ye geldiği ilk günlerde çocuklarının ellerinden tutup düğünden gelen bir grub hanım, Eba eyyub'un evinin önünden geçerken onlara "siz beni seviyor musunuz? der. Evet ey Allah'ın Rasulü, bizler seni seviyoruz derler. "Allah biliyor ki ben de sizleri seviyorum.

39 İbn Mace, Mukaddime 11, I/53.

40 Buhari, Cihad 128, IV/15.

41 Vakidi, Meğazi, II/447.

42 İbn Hacer, el-İsabe, I/239.

43 Buhari, Cihad 143, IV/20.

Allah'a yemin ederim ki ben de sizleri seviyorum, Allah şahiddir ki sizler bana insanların en sevgililerisiniz" der⁴⁴.

Hz. Peygamberde Ensar sevgisi o dereceye ulaşmıştır ki bunu imanın bir alameti olarak takdim eder. "Ensarı sevmek iman alametidir. Münafıklığın alameti ise Ensara kin ve düşmanlık duymaktır" buyurur⁴⁵.

Huneynde dağıtılan ganimetin daha çok Kureyşlilere gittiğini gören ve hoşnut olmadıklarını dile getiren Ensar grubunu bir araya toplayan Hz. Peygamber, onlara şu sözleri söylemiştir: "Ey Ensar, İslama ısınmaları için bir kısım insanlara dünyanın yeşertisinden bazı nimetler vererek sizi dininize havale etmemi mi gücendiniz?... İnsanlar koyun ve develerden meydana gelen bir hayvan sürüsüyle dönerken siz Allahın Resulüyle yurdunuza dönmeye razı olmaz mısınız?... Ruhumu elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki şayet hicret şerefi olmayaydı mutlaka Ensar'dan bir fert olurdu. İnsanların tamamı bir vadiye sapsa, Ensar bir başka vadinin yolunu tutsa elbette Ensarın gittiği yoldan giderdim. Hayatım sizin hayatınız, ölümüm sizin ölümünüzdür. Allahım, Ensara rahmetinle muamele buyur. Ensarın çocuklarına da, torunlarına da rahmetini ulaştır"⁴⁶.

13- Hz. Peygamberin de buyurduğu gibi bir varlığın sevilmesi, ona karşı duyguların müsbet yönlerde alabildiğine işlenmesini, menfi yönlerde ise kör ve sağır durumuna düşmesini gerektirir⁴⁷. Ancak Hz. Peygamberin sevgisi hiç bir zaman bu çeşitten bir sevgi olmamıştır. Ahkamı ilahiyyenin tatbiki ve adaletin icrası gibi meselelerde bu sevginin bir tesirini göremeyiz. Nitekim Mahzum-oğullarından bir kadına, yaptığı hırsızlık sebebiyle ceza verilmesine razı olamayanlara, cezanın engellenmesi için Hz. Peygamberin sevgilisi diye bilinen Üsameyi aracı olarak gönderirler. Ama Hz. Peygamber, alnındaki damar kabarcak derecede hiddetlenir ve "Ey Üsame, Allah'ın koyduğu bir hükmün uygulanmaması için mi aracı oluyorsun? Sizden evvelkileri mahveden icraat şu idi: Onlar, şerefli sayılan biri hırsızlık yaptığında onu cezasız bırakırlar, hor görülen biri çaldığında ona ceza verirlerdi. Allah'a yemin ederim ki kızım Fatıma çalsaydı mutlaka onun da elini keserdim"⁴⁸.

Hz. Peygamberin burada başkasını değil de kızı Fatımayı misal vermesi, hırsızlık yapan kadının adının Fatıma olmasıdır. Bu sözleriyle o, hiç tanımadığım Fatıma ile kızım Fatımayı ilahi ahkam karşısında eşit tutarım, demek istiyordu.

44 Müslim, Fazailüs sahabe 43, IV/1948.

45 Buhari, Menakıbu Ensar 4, IV/223.

46 Müslim, Cihad 84, III/1406; İbn Esir, el-Kamil, II/271.

47 Ebu Davud, Edeb 116, IV/454.

48 Buhari, Fezaili ashab 18, IV/214.

Bu arada Hz. Fatımanın, değirmen çevirmekten muzdarib olması ve yara bere içinde kalan ellerini gösterip yardımcı vermesi isteğiyle müracaat etmesi üzerine Hz. Peygamberin yaptığı tavsiye, yatağına girerken 34 defa Allahü Ekber, 33 defa Sübhanallah, 33 defa Elhamdülillah demesidir⁴⁹. İsteddiği takdirde sevgili kızına rahat ve huzur dolu bir dünya hayatı temin etmekten aciz olmayan Efendimiz, ilerde çıkması muhtemel dedikoduların da önünü almış bulunuyordu.

Hz. Peygamberin, Hz. Aişeyi ne derece sevdiğini biliyoruz. Böyle olmasına rağmen bir başka hanımın taklidini yapmaya kalkıştığı zaman derhal ihtar edilmiş ve "Ey Aişe, karşılığında kırmızı develerin verileceğini bilsem bir başka insanın taklidini yapmayı istemem" denilmiştir. Yine Hz. Aişe tarafından, Hz. Safiyye hakkında "Onun kısa boylu olması kusur olarak yeterde artar bile" denilmesi üzerine Peygamber Efendimizin cevabı şöyledir: "Ey Aişe bir söz söyledin ki denize karıştırılmış olsa elbet onu bozar, ifsad ederdi"⁵⁰.

Selman Farisinin de içinde bulunduğu bir grup -ki bunlar hep fakir insanlardır- din gayretiyle bir söz söylemişlerdir. Yanlarından geçen Ebu Süfyani kastederek "Allahın kılıcı, Allahın düşmanından yeterince intikam almadı" demişlerdir. Hz. Ebu Bekir bu sözü duymuş, onları tekdir etmiş ve daha sonra durumu Hz. Peygambere anlatmıştır. Fakat Hz. Peygamber ona, arkadaşlarını bulmasını ve mutlaka onlardan özür dilemesini emretmiştir. Eğer onları kızdırdı isen mutlaka Rabbini de kızdırdın demektir, diyordu⁵¹.

"Vallahi ey Muaz ben seni severim" buyurduğu değerli insan, namazı fazla uzatıpta insanları işlerinden alıkoyduğu ve bir kısım insanlar tarafından az kalsın namazı bozup gidecek oluyoruz şeklinde şikayet edildiği zaman şiddetle tekdir edilmiş, "Ey Muaz sen fitne çıkarmak mı istiyorsun" cümlesi üç defa söylenerek, daha düşünceli olmaya davet edilmiştir⁵².

Hz. Peygamberin sevgisi konusunu takdim ederken onun, çocuklara olan sevgisinden de bahsetmek lazımdır. Özellikle torunları Hasan ve Huseyn hakkında beslediği sevgiyi bilmeyen yoktur. Onları kucağına oturtup bağrına bastıktan sonra "Allahım, ben bunları seviyorum, onları sen de sev, onları sevenleri de sev" buyurduğunu biliyoruz⁵³. Bu arada Hz. Zeyneb'in kızı ve kendi torunu Ümameyi, namaz kılariken omuzuna oturttuğunu, secde edeceği zaman onu yere koyduğunu ve namazını böyle devam ettirdiğini de bilmekteyiz.

49 Buhari, Nafakât 6-7, VI/193.

50 Ebu Davud, Edeb 40, IV/371.

51 İbn Abdilberr, el-İstîâb, II/60.

52 Buhari, Ezan 63, I/73.

53 Tirmizi, Menakıb 30.

Hiz. Peygamberin çocuklara olan sevgisini sadece torunlarıyla sınırlamak doğru değildir. Abdullah b. Abbas'ı bağrına basıp "Allahım, buna kitabı öğret ve dinde, derin anlayış sahibi yap" diye dua ettiğini, Cafer b. Ebi Talib'in çocuklarını, gözyaşları dökerek sevdiğini biliyoruz. Boynu bükük bir yetimi okşayarak "senin baban ben olsam, annen Aişe olsa razı olmaz mısın?" buyurduğu bilinmektedir.

Hiz. Peygamber hayatı boyunca hiç görmediği Habeş Necâşisine olan sevgisini, onun vefat ettiği günde ashabını toplayarak "bugün salih bir insan vefat etti. Onun için Allah'dan mağfiret dileyin" demek ve gaib namazı kılmak suretiyle göstermiştir⁵⁴.

14- Bu arada Hiz. Peygamberin henüz dünyaya gelmemiş ümmeti vardır. Bu ümmet içinde, gönülleri Allah ve Rasulünün sevgisiyle yanıp tutuşan insanlar bulunacaktır. Hayatlarını onun sünnetine uygun olarak geçirmek, onların en büyük emelleridir. Yarın onun huzuruna, onun razı olmayacağı şekilde varmış olma korkusu, gönüllerini yakıp kavurmuştur. Yüzyıllar ötesinden Allah'ın Rasulüne karşı bağlılıklarını devam ettiren, gönüllerine onun sevgisini bir daha çıkmayacak şekilde yerleştiren, "Dilim seni söylesin, kalbim hep seni ansın, sevginle çarpmayan kalp göğsümde bulunmasın" diyerek inleyen bu insanların kabahati, Hiz. Peygamberin devrinde dünyaya gelmemek midir? Yüce Mevlamız, sevdiği insanların isimlerini değil, sıfatlarını bildirmiştir. Bu sıfatları taşıyan insanlar, hangi devirlerde yaşarlarsa yaşasınlar, Allahın ve dolayısıyla Hiz. Peygamberin sevgisine mazhar olacaklardır. Ebu Hüreyre tarafından, Baki Kabristanında vuku bulduğu bildirilen şu hatıra, bu çeşit bir sevgiyi dile getirmektedir. Hiz. Rasul birgün arkadaşlarıyla Baki'a gitmiş, "Selam olsun sizlere ey mü'minlerin yurdunda sakin olanlar, biz de inşallah sizlere kavuşacağız" demiş, bu ziyaret esnasında Efendimiz, yanındakilere "Kardeşlerimizi görmeyi pek arzu ettim, özledim" demiştir. Bu söz üzerine Hiz. Peygamberle ashâbı arasında şu konuşma geçer:

- Bizler senin kardeşlerin değil miyiz ey Allahın Rasulü?... denilmiş.

- Sizler benim ashâbımsınız. Kardeşlerim ise henüz dünyaya gelmemişlerdir.

- Ey Allahın Peygamberi, daha dünyaya gelmeyen ümmetini nasıl tanıyacaksın?

- Sizden birinin, alnında ve ayaklarında beyaz nişanı olan bir atı olsa, siyah atların arasında gördüğü zaman onu tanımaz mı?... Onlar, kıyamet günü, alnlarında nur, abdest azalarında nur oldukları halde gelecekler. Ben onların önüne düşüp Havz-ı Kevser'e götüreceğim⁵⁵.

54 Müslim, Cenaiz 63, II/657.

55 Müslim, Taharet 39, I/218.

15- Rasulullah Efendimiz, doğup büyüdüğü Mekke'yi, özellikle içinde Beytullah'ın bulunması sebebiyle sevmiştir. Daha sonra hicret ettiği Medine'yi de, kendilerine sevdirmesini Yüce Mevla'dan dilemiş ve şöyle dua etmiştir: "Allahım, Mekke'yi nasıl sevdi isek Medine'yi de bize öylece, hatta daha çok sevdirebilir"⁵⁶. Bu duanın kabul edilmesi sebebiyledir ki, Rasulullah Efendimiz Medine'yi ve, Medine halkını da derin bir sevgi ile sevmiş, hatta bir sefer dönüşü uzaktan Uhud dağına gördüğü zaman içindeki duygularını "Bu, bizi seven bir dağdır, biz de onu severiz"⁵⁷ sözleriyle dile getirmiştir. Bu sevginin, o dağın eteğine defnedilmiş bulunan yüz kişilik bir şehid ordusuyla ilgili olması da muhtemeldir.

Hz. Peygamberin sevgisi konusu daha geniş boyutlarda ele alınabilir. Biz, bunu ilerde yapılması muhtemel bir çalışmaya bırakıyoruz.

56 Buhari, Fezailü Medine 12, II/225.

57 Buhari, İ'tisam 16, VIII/153.